Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х. Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КеАҚ

«Бекітемін»
Қабылдау комиссиясының төрағасы
Басқарма төрағасы-ректор
_____ Идрисов С. Н.
« 22 » 05 _____ 2026 ж.

6В01405-«Көркем білім» білім беру бағдарламалары бойынша шығармашылық емтихандар

БАҒДАРЛАМАСЫ
(техникалық және кәсіптік, жоғары білім, орта білімнен кейінгі білімі бар тұлғаларға арналған қысқартылған оқу мерзімдері)

Атырау, 2026

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Осмоловская О.В., Мусатов А.А. «Рисунок по представлению» учебное пособие М., «Архитектура-С» 2012г.
2. Ломоносова М. Т. Графика и живопись. Учебное пособие. - М., Астель. 2006. – 202 с
3. Штаничева Наталья Сергеевна. Денисенко Виктор Иванович. Живопись. Учебное пособие для ВУЗов Академический проект, 2009 г.
4. Д Анрие. Касан А., Дитрих Ф. Основы живописи. Полное учебное пособие. Композиция, перспектива, живопись АСТ, 2020 г.
5. Ли, Н.Г. Основы учебного академического рисунка: учебник для вузов/Н.Г. Ли. - М.: Эксмо, 2007
6. Ли Н.Г. -Рисунок. Основы учебного академического рисунка. Учебник,-М.: Эксмо 2011.
7. Беляева С.Е., Розанов Е.А. Спец рисунок и художественная графика. М.: 2006
8. Тихонов С.В. «Рисунок» учебное пособие для вузов, М., изд-во «Архитектура», 2001г.
9. Кирцер, Ю. М. Рисунок и живопись: Учеб. Пособие.6-е изд., - М.: Высш. шк., 2005 г.
10. Тихонов С.В. «Рисунок» учебное пособие для вузов, М., изд-во «Архитектура», 2001г

Әзірлеушілер:

Аға оқытушы, кафедра меңгерушісі ____________ Бекешева А.С.

Аға оқытушы, магистр ____________ Тулеуов Д. А.

Аға оқытушы, магистр ____________ Карабалин У. Т.

Қабылдау шығармашылық емтихандарының бағдарламасы «Бейнелеу өнері және дизайн» кафедрасы отырысында талқыланды

Хаттама № 9 « 22 » « 05 » *2026 ж.*

Каф.меңгерушісі ____________ Бекешева А.С.

Гуманитарлық ғылымдар және өнер факультетінің деканы ____________ Б.Аймұратов

МАЗМҰНЫ

1. Емтихан мазмұны 4
2. Емтихан өткізу тәртібі 4
3. Шығармашылық емтихан тапсырмалары 5
4. Ерекше білім беруді қажет ететін талапкерлердің 5
5. Бағалау критерийлері 8
6. Әдебиеттер 11

- Жарық, көлеңке, реңдік қатынастар көрсетілмеуі.

4-0 балл – «қанағаттанарлықсыз»

- Композиция шешімін таба алмауы.
- Перспектива заңдылықтарының мүлдем сақталмауы.
- Заттардың, нәрсенің пішіні, құрылымы жағынан қате болуы.

- Перспектива заңдылықтары дұрыс сақталған болуы.
- Нәрсенің, заттардың пішіні жазықтыққа ретімен орналастырылуы.
- Жарық, көлеңке, реңдік қатынастардың шебер табылуы.
- Жұмыстың толық аяқталуы, кеңістікті көрсете білуі.

17-12 балл – «жақсы»

- Композициялық шешімінің дұрыс құрылуы.
- Перспектива заңдылықтарының жалпы сақталуы.
- Нәрсенің, заттардың құрылымы болмашы кемшіліктермен жазықтықта орналасқан болса.
- Жарық, көлеңке, реңдік қатынастар толық берілмей жұмыс жалпы аяқталмаған болса.
- Кеңістікті көрсете алмауы.

11-5 балл – «қанағаттанарлық»

- Композициялық шешімі қате болуы.
- Перспектива заңдылықтары жалпы сақталмауы.
- Нәрсенің, заттардың құрылымы табылмауы.
- Жазықтық бетіне дұрыс орналастырылмауы.
- Жарық, көлеңке, реңдік қатынастар көрсетілмеуі.
- Материалдық қасиеттерін жетік көрсете алмауы.

4-0 балл – «қанағаттанарлықсыз»

- Композиция шешімін таба алмауы.
- Перспектива заңдылықтарының мүлдем сақталмауы.
- Заттардың, нәрсенің пішіні, құрылымы жағынан қате болуы.

«Сурет» пәнінен шығармашылық емтиханды ерекше білім беруді қажет ететін талапкерлерді бағалау критерийлері:

№	Бағалау критерийлері:	балл
1	Қағаздың форматын дұрыс таңдау (көлденең немесе тігінен орналасуы)	2
2	Нақты белгіленген композициялық ортаға сай орналастыру сауаттылығы, бейнені қағазға дұрыс орналастыру дағдысы, композициялық тепе-теңдік.	8
3	Пропорцияны сезуі, көз мөлшері, жарық пен көлеңкенің табылуы.	10
	Барлығы:	**20**

Жұмыстарды бағалау кезінде комиссия олардың мынандай ерекшеліктеріне көңіл бөледі:

20-18 балл – «өте жақсы»

- Композициялық шешімі дұрыс құрылған болуы.
- Перспектива заңдылықтары дұрыс сақталған болуы.
- Жарық, көлеңке қатынасы.

17-12 балл – «жақсы»

- Композициялық шешімінің дұрыс құрылуы.
- Перспектива заңдылықтарының жалпы сақталуы.
- Нәрсенің, заттардың құрылымы болмашы кемшіліктермен жазықтықта орналасқан болса.
- Кеңістікті көрсете алмауы.

11-5 балл – «қанағаттанарлық»

- Композициялық шешімі қате болуы.
- Перспектива заңдылықтары жалпы сақталмауы.
- Нәрсенің, заттардың құрылымы табылмауы.
- Жазықтық бетіне дұрыс орналастырылмауы.

1. ЕМТИХАН МАЗМҰНЫ

1.1 6В01404-«Бейнелеу өнері және көркем еңбек» білім беру бағдарламасы бойынша шығармашылық емтихан өткізу бағдарламасы «Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы» ҚР БҒМ 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығына сәйкес құрастырылған.

1.2 Бір шығармашылық емтихан: Сурет пәнінен.

Шығармашылық емтиханның максималды балл саны – 20 балл. Ең төменгі – 5 балл.

1.3 «Сурет» пәні бойынша емтихан бейнежазбамен жабдықталған арнайы аудиторияларда бекітілген кестеге сәйкес бір күн ішінде (3 сағат) өткізіледі. Оқуға түсушілер үшін әзірленген тапсырмалардың екі нұсқасына сәйкес қойылымдар дайындалады. Талапкердің аудиториядағы орны емтихан алдында алынған нөмірге сәйкес келеді. Сурет қабылдау комиссиясының мөрімен А3 форматында орындалады. Барлық жұмыстарды қабылдау комиссиясының өкілі шифрлайды.

2. ЕМТИХАН ӨТКІЗУ ТӘРТІБІ

2.1 Шығармашылық емтиханды өткізу аудиториясына жіберуді және емтиханды өткізу кезінде осы ережелерді сақтауды қабылдау комиссиясының жауапты хатшысы және оның орынбасары, емтиханды өткізуге тартылған арнайы кезекшілер, техникалық хатшы қамтамасыз етеді.

2.2 Шығармашылық емтиханды өткізу кезінде аудиторияда бөгде адамдардың болуына жол берілмейді.

2.3 Талапкер шығармашылық емтиханға кестеде көрсетілген мерзімде келуге міндетті. Талапкерді аудиторияға жіберу емтихан басталғанға дейін 30 минут бұрын жүргізіледі.

2.4 Талапкерді шығармашылық емтихан аудиториясына жіберуге жеке басын куәландыратын құжатымен жүзеге асады.

2.5 Шығармашылық емтихан уақыты - 3 академиялық сағат.

2.6 Шығармашылық емтихан тапсыру кезінде орын ауыстыруға және ұялы телефонмен кіруге тыйым салынады.

2.7 Шығармашылық емтиханды өткізу кезінде талапкерлер келесі талаптарды сақтайды: 1) тыныштықты сақтауға және өз бетінше жұмыс істеуге, емтихан алушылармен және басқа талапкерлермен сөйлеспеуге, 2) аудитория бойынша жүрмеуге, басқа орынға отырмауға; 3) шығармашылық емтихан аяқталғанға дейін емтихан алушының рұқсатынсыз емтихан аудиториясынан шықпауға міндетті.

2.8 Осы ережелерді бұзғаны үшін талапкер аудиториядан шығарылады. Бұл ретте емтихан жұмысының титулдық парағында емтихан алушылардың қолдарымен расталған жою себебі туралы жазба жасалады. Орындалған жұмыс жойылады.

2.9 Шығармашылық емтиханға қайта кіруге және оны қайта тапсыруға жол берілмейді.

2.10 Шығармашылық жұмысын тексеруді Пәндік комиссия мүшелері ғана жүргізеді.

2.11 Шығармашылық емтиханды өткізу қорытындылары Бағалау парағы мен пәндік комиссия хаттамасымен ресімделеді. Бағалау қағазы мен бағалары және тексеруші емтихан алушылар, пәндік комиссия төрағасы қолдары қойылған хаттама нәтижелерін жариялау үшін жауапты хатшыға (оның орынбасарына) беріледі.

2.12 Шығармашылық емтихан қорытындысы емтихан өткізілген күні жарияланады.

2.13 Шығармашылық емтиханда бағалау талаптарының сақталуын қамтамасыз ету және даулы мәселелерді шешу, шығармашылық емтихандарды тапсырушы адамдардың құқықтарын қорғау мақсатында емтихандарды өткізу кезеңінде әрбір жоғары оқу орнында апелляциялық комиссия құрылады. Апелляциялық комиссиялар шығармашылық емтихан нәтижелерімен келіспеген адамдардың өтініштерін қарау үшін құрылады. Апелляциялық

комиссияның төрағасы мен құрамы Басқарма төрағасы-ректорының бұйрығымен бекітіледі.

2.14 Шығармашылық емтихан қорытындысына келіспеген жағдайда апелляцияға өтініш беруге арнайы уақыт (*келесі күні 13:00-ге дейін*) беріледі.

2.15 Апелляцияға өтінішті шығармашылық емтихан тапсырған адам апелляциялық комиссия төрағасының атына жеке береді. Шығармашылық емтихан нәтижелерімен келіспеу туралы апелляция жөніндегі шешім комиссия мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен қабылданады. Дауыстар тең болған жағдайда Комиссия төрағасының дауысы шешуші болып табылады. Апелляциялық комиссияның жұмысы төраға және Комиссияның барлық мүшелері қол қойған хаттамамен рәсімделеді.

2.16 Сурет бойынша емтихан үшін келесі құралдар мен материалдар ұсынылады: қағаз, жұмсақтығы әр түрлі қарындаштар (НВ, В, 2В), өшіргіш (жұмсақ, сурет салуға арналған).

3. ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН ТАПСЫРМАСЫ

Шығармашылық емтихан – «Сурет» пәні бойынша тапсырма (гипстен жасалған Сократ немесе Венера бетпердесі)

3.1 Жалпы орта білім беру ұйымдарының түлектеріне, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарының түлектеріне қойылатын талаптар емтихан бойынша гипстен жасалған Сократ немесе Венера бетпердесінің суреті:

3.2 Емтихан қойылымына сурет бойынша талапкер келесі дағдыларды көрсетуі тиіс:

- орналастыру және құрылымы;
- суреттің реңдік бірлігі мен тұтастығы;
- пішімде композициялық ізденіс;
- гипс жапырақ пішінінің арақатынасы, оның өзіне тән ерекшеліктері (көлемі, бұрылысы, бір-біріне қатысты орналасуы), кеңістіктегі орыны;
- бөліктерінің пропорцияларын сақтау;
- үлкен конструкциялық құрылым және үлкен пішімді жарық пен көленке арқылы сомдау;
- сызықты, штрихті, дақты нақты айқындау;
- суреттің толық аяқталуы.

3.3 Емтихан тапсырмасын орындау бойынша ұсыныстар: жұмысты үш негізгі кезеңге бөлу. Барлық кезеңдер тең уақыт сегменттеріне бөлінеді:

1) композицияны анықтау. Бейне қағаз парағына жақсы орналастырылуы керек. Парақтың екі өлшемді жазықтығында қойылымның үш өлшемділігін көрсету қажет;

2) суреттегі пропорцияларда пішінінің құрылымын дұрыс анықтау;

3) суреттегі реңдік қатынастарды құру. Қойылым көлемін реңмен жеткізу.

4. ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУДІ ҚАЖЕТ ЕТЕТІН ТАЛАПКЕРЛЕРГЕ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

- нашар еститін;
- нашар көретін;
- сөйлеу бұзылыстары;
- тірек-қимыл аппаратының кемшілігі;

4.1 «Сурет» пәнінен шығармашылық емтихан талаптарын орындауда ерекше білім беруді қажет ететін талапкерлерге қойылымға жақын орналасуына жағдай жасалады.

4.2 Инклюзивті шығармашылық емтихан жұмысында талапкердің әрқайсысының ерекшеліктерін ескеріп жағымды орта қалыптастыру.

4.3 Мүмкіндіктері мен қажеттіліктеріне байланысты емтихан жұмыс қойылымын ұйымдастыру, орындау материалының мүмкіндігі шектеулі талапкер үшін қажетті және жеткілікті, өзіне таныс бейімді етіп әзірлеу.

4.4 «Сурет» бойынша емтихан 3 сағатта арнайы жабдықталған аудиторияларда өткізіледі. Оқуға түсушілер үшін әзірленген тапсырмалардың екі нұсқасына сәйкес қойылымдар дайындалады. Талапкердің аудиториядағы орны емтихан алдында алынған нөмірмен белгіленеді. Қабылдау комиссиясының мөрі басылған А3 ватман форматында орындалады. Барлық жұмыстарды қабылдау комиссиясының өкілі белгілейді.

4.5 Материалдық-техникалық қамтамасыз ету шарттары:

- қажеттіліктерін ескере отырып, санитарлық-гигиеналық нормалары (сумен жабдықтауға, кәрізге, жарықтандыруға, ауа - жылу режиміне және т. б. талаптар);
- мүмкіндігі шектеулі білім беру мекемесінің инфрақұрылым нысанына кедергісіз қол жеткізу мүмкіндігі.
- талапкер қажеттіліктерін ескере отырып, санитарлық-тұрмыстық жағдайлар (жабдықталған гардеробтардың, санитарлық тораптардың, жеке гигиена орындарының болуы және т. б.);

Шығармашылық емтихан қойылым нұсқасы

«Сурет»* пәні бойынша тапсырма *(гипстен жасалған Сократ, Венера немесе Гомер бетпердесі)

5. БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ

«Сурет» пәнінен шығармашылық емтиханды бағалау критерийлері

№	Бағалау критерийлері	Балл
1	Қағаздың форматын дұрыс таңдау (көлденең немесе тігінен орналасуы)	2
2	Нақты белгіленген композициялық ортаға сай орналастыру сауаттылығы. Парақтың бетіне композицияның барлық бөліктерін ұтымды сиғызу; бейнені қағазға дұрыс орналастыру дағдысы, композициялық тепетеңдік.	5
3	Қағаз бетіндегі композициялық шешімі, пропорцияны сезуі, көз мөлшері, жарық пен көленкенің талдауы, тұтас пішін мен көлемдерін штрих пен сызықтар арқылы көрсетуі.	6
4	Ауа және сызықтық перспектива заңдылықтарын ескеру.	7
	Барлығы:	**20**

Жұмыстарды бағалау кезінде комиссия олардың мынандай ерекшеліктеріне көңіл бөледі:

20-18 балл – «өте жақсы»

- Композициялық шешімі дұрыс құрылған болуы.